

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

ZAPRZYSIĄC i ZAPRZYSIĘGNAĆ

OJ CZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Kiedy ktoś złoży komuś przysięgę, a także gdy ktoś odbierze od kogoś przysięgę, poprawnie mówimy i piszemy, że ów ktoś ZAPRZYSIĄGŁ (a nie: „zaprzysiężył”). Poprawnie zatem: Prezydent ZAPRZYSIĄGŁ rząd Donalda Tuska (a nie: „Prezydent zaprzysiężył rząd Tuska”).

Błędy polegające na wyborze niewłaściwej formy fleksyjnej, a więc niewłaściwej odmianie tożsamych znaczeniowo czasowników ZAPRZYSIĄC i ZAPRZYSIĘGNAĆ, pojawiają się od wielu lat niemal zawsze, gdy zaprzysięgany jest nowy rząd. Dlaczego tak się dzieje i dlaczego niepoprawna jest forma „zaprzysiężył”?

Z dawien dawna mamy w polszczyźnie czasowniki ZAPRZYSIĄC i ZAPRZYSIĘGNAĆ – mające ten sam aspekt (oba są dokonane), to samo znaczenie (zarówno ‘składać komuś przysięgę’, jak i ‘odbierać od kogoś przysięgę’) i tak samo się odmieniające (typ deklinacyjny Vc). Można więc nawet powiedzieć, że jest to ten sam czasownik o dwóch różnych postaciach bezokolicznika. Poprawnie odmieniamy go:

w czasie przyszłym: zaprzysięgnę, zaprzysięgniesz, zaprzysięgnie, zaprzysięgniemy, zaprzysięgniecie, zaprzysięgną;

w czasie przeszłym (zwróćcie uwagę na nosówki! w liczbie pojedynczej rodzaj męski ma -ą-, rodzaj żeński -ę-!): zaprzysięgłem / zaprzysięgłam, zaprzysięgłeś / zaprzysięgłaś, zaprzysięgł / zaprzysięgła, zaprzysięgliśmy / zaprzysięgłyśmy, zaprzysięgliście / zaprzysięgłyście, zaprzysięgli / zaprzysięgły.

Jednak imiesłów przymiotnikowy bierny ma postać z wymianą głoskową: zaprzysiężony / zaprzysiężona. Również forma bezosobowa czasownika, tworzona od tego imiesłowu, zawiera taką samą wymianę: zaprzysiężono. Od imiesłowu biernego tworzony jest też rzeczownik odczasownikowy (tzw. gerundium): zaprzysiężenie.

Błąd w odmianie czasownika powstaje zatem pod wpływem częściej używanych form: imiesłowu biernego i rzeczownika odczasownikowego. Poprawnie zatem powiemy i napiszemy, że kiedy prezydent ZAPRZYSIĄGŁ rząd, to tenże rząd ZOSTAŁ ZAPRZYSIĘŻONY przez prezydenta, czyli nastąpiło ZAPRZYSIĘŻENIE rządu.

Łatwo pomylić formy, ale warto pamiętać, jak jest poprawnie.